

Μεταφράσεις Αρχαίων Β΄ Γυμνασίου

Ενότητα 1^η Πατρική δικαιοσύνη

<p>Ἀνὴρ γένει Μάρδος παῖδας εἶχεν ἑπτὰ. Τούτων ὁ νεώτατος κακὰ πολλὰ τοὺς ἄλλους εἰργάζετο. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐπειρᾶτο αὐτὸν ὁ πατὴρ ῥυθμίζειν λόγῳ· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐπείθετο, πρὸς τοὺς δικαστὰς ἤγαγε καὶ ὅσα αὐτῷ ἐτετόλμητο ἀκριβῶς κατηγόρησε, καὶ ἦτει παρὰ τῶν δικαστῶν ἀποκτεῖναι τὸν νε- ανίσκον. Οἱ δὲ ἐξεπλάγησαν καὶ ἀμφοτέρους ἐπὶ τὸν βα- σιλέα Ἀρταξέρξην ἤγαγον. Τὰ αὐτὰ δὲ λέγοντος τοῦ Μάρδου, βασιλεὺς ἔφη: «Εἶτα τολμήσεις τὸν υἱὸν ἀποθνήσκοντα ὑπομεῖναι;» Ὁ δὲ ἔφη «πάντων μάλιστα· ἐπεὶ καὶ ὅταν τῶν φυομένων θριδακινῶν τὰς ἐκφύσεις τὰς πικρὰς ἀφαιρῶ, οὐδὲν ἢ μήτηρ αὐτῶν λυπεῖται, ἀλλὰ θάλλει μᾶλλον καὶ γλυκίων γίνεται.» Ταῦτα ἀκούσας Ἀρταξέρξης ἐπήνεσε μὲν τὸν ἄνδρα καὶ τῶν βασιλικῶν δικαστῶν ἐποίησεν ἓνα, εἰπὼν ὅτι ὁ περὶ τῶν ἰδίων παιδῶν οὕτω δίκαιως ἀποφαινόμενος πάντως καὶ ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις ἀκριβῆς ἔσται δικαστὴς καὶ ἀδέκαστος, ἀφῆκε δὲ καὶ τὸν νεανίαν τῆς τιμωρίας, ἀπειλῶν αὐτῷ θανάτου, ἐὰν ἀδικῶν φωραθῆ ἕτερα.</p>	<p>Ένας άντρας, Μάρδος στην καταγωγή είχε επτά παιδιά. Από αυτούς ο πιο νέος προκαλούσε πολλά κακά στους άλλους. Και αρχικά ο πατέρας του προσπαθούσε να τον συνετίσει με τα λόγια· επειδή όμως δεν πειθόταν, τον οδήγησε μπρο- στά στους δικαστές και τον κατηγόρησε για όσα αυτός είχε αποτολ- μήσει, και ζητούσε από τους δικαστές να εκτελέσουν το νέο. Αυτοί έμειναν έκπληκτοι και οδήγησαν και τους δυο στο βασιλιά Αρταξέρξη. Κι ενώ ο Μάρδος έλεγε τα ίδια, ο βασιλιάς είπτε: «Αλήθεια, θα έχεις το θάρρος να αντέξεις να πεθαίνει ο γιος σου;» Κι αυτός είπτε «βεβαιότατα· γιατί και όταν αφαιρώ από τα μαρούλια που φυ- τρώνουν, τις πικρές παραφυάδες, η μητέρα τους καθόλου δε λυπάται, αλλά ανθίζει περισσότερο και γίνεται γλυκύτε- ρη.» Αφού άκουσε αυτά ο Αρταξέρξης, επαίνεσε τον άντρα και τον έκανε ένα από τους βασιλικούς δικα- στές, λέγοντας ότι αυτός που διατυπώνει τόσο δίκαιες κρίσεις για τα παιδιά του οπωσδήποτε και στις ξένες υποθέσεις θα είναι δίκαιος δικαστής και αδέκαστος, και απάλλαξε από την τιμωρία το νέο, απειλώντας τον με θάνατο, εάν αποδειχθεί ότι διαπράττει άλλες αδικίες.</p>
---	--

Ενότητα 2^η
Το τέχνασμα του Θεμιστοκλή

<p>Ἄλλ' ἐπεὶ τῶν πολεμίων ὁ στόλος τῆ Ἀττικῆ κατὰ τὸ Φαληρικὸν προσφερόμενος</p> <p>τοὺς περὶξ ἀπέκρουψεν αἰγιαλούς, πάλιν ἐπάπταινον οἱ Πελοποννήσιοι πρὸς τὸν Ἴσθμόν.</p> <p>Ἔνθα δὴ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐβουλεύετο</p> <p>καὶ συνετίθει τὴν περὶ τὸν Σίκινον πραγματείαν.</p> <p>Ἦν δὲ τῷ μὲν γένει Πέρσης ὁ Σίκινος, αἰχμάλωτος, εὖνους δὲ τῷ Θεμιστοκλεῖ καὶ τῶν τέκων αὐτοῦ παιδαγωγός.</p> <p>Τοῦτον ἐκπέμπει πρὸς τὸν Ξερξην κρύφα, κελεύσας λέγειν ὅτι Θεμιστοκλῆς ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς αἰρούμενος τὰ βα- σιλέως</p> <p>ἐξαγγέλλει πρῶτος αὐτῷ τοὺς Ἕλληνας ἀποδιδράσκοντας, καὶ διακελεύεται ἐπιθέσθαι καὶ διαφθεῖραι τὴν ναυτικὴν δύναμιν</p> <p>ἐν ᾧ ταραττονται τῶν πεζῶν χωρὶς ὄντες.</p> <p>Ταῦτα δ' ὁ Ξερξης ὡς ἀπ' εὐνοίας λελεγμένα δε- ξάμενος, ἦσθη</p> <p>καὶ εὐθὺς ἐξέφερε πρὸς τοὺς ἡγεμόνας τῶν νεῶν</p> <p>διακοσίαις ναυσὶν ἀναχθέντας ἤδη διαζῶσαι τὰς νήσους, ὅπως ἐκφύγοι μηδεὶς τῶν πολεμίων.</p>	<p>Ἀλλὰ ὅταν ὁ στόλος τῶν ἐχθρῶν, πλησιάζοντας στὴν Ἀττικὴ ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ Φαλήρου,</p> <p>ἀπέκρουψε τὶς γύρω παραλίες, οἱ Πελοποννήσιοι φοβισμένοι πάλι σκέφτονταν να αποπλεύσουν γιὰ τὸν Ἴσθμό.</p> <p>Ἐνῶ λοιπὸν ἔτσι εἶχε ἡ κατάσταση, ὁ Θεμιστο- κλῆς σκεφτόταν</p> <p>καὶ κατάστρωνε τέχνασμα μετὰ τὸ Σίκινο.</p> <p>Ὁ Σίκινος ἦταν Πέρσης στὴν καταγωγὴ, αἰχμάλωτος καὶ φιλικὸς στὸ Θεμιστοκλῆ καὶ παιδαγωγὸς τῶν παιδιῶν τοῦ.</p> <p>Αὐτὸν τὸν στέλνει κρυφὰ πρὸς τὸν Ξέρξη, ἀφοῦ τὸν διέταξε νὰ πει ὅτι ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, παίρνοντας τὸ μέρ- ος τοῦ (Πέρση) βασιλιά</p> <p>στέλνει πρῶτος σ' αὐτὸν τὴν πληροφορία ὅτι οἱ Ἕλληνες προσπαθοῦν νὰ δραπετεύσουν καὶ συμβουλεύει νὰ τοὺς ἐπιτεθεῖ καὶ νὰ ἐξο- ντώσει τὴ ναυτικὴ τοὺς δύναμη</p> <p>ἐνῶ βρίσκονται σὲ σύγχυση χωρὶς τὸ πεζικόν.</p> <p>Ὁ Ξέρξης, ἐπειδὴ δέχτηκε αὐτὰ, πιστεύοντας ὅτι εἶχαν λεχθεῖ με φιλικὴ διάθεση, εὐχαριστήθηκε καὶ ἀμέσως ἔδωσε διαταγὴ στους κυβερνήτες τῶν πλοίων,</p> <p>ἀφοῦ αποπλεύσουν μετὰ διακόσια καράβια, νὰ περικυκλώσουν τὰ νησιά, γιὰ νὰ μὴ ξεφύγει κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς.</p>
---	---

Πλούταρχος, Βίοι Παράλληλοι, Θεμιστοκλῆς 12.2-6 (διασκευή)

Ενότητα 3η Το χρέος του ιστορικού

<p>Ἐν μὲν οὖν τῷ λοιπῷ βίῳ τὴν τοιαύτην ἐπιείκειαν ἴσως οὐκ ἂν τις ἐκβάλλοι· καὶ γὰρ φιλόφιλον εἶναι δεῖ τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ φιλόπατριν καὶ συμμισεῖν τοῖς φίλοις τοὺς ἐχθροὺς καὶ συναγαπᾶν τοὺς φίλους· ὅταν δὲ τὸ τῆς ἱστορίας ἦθος ἀναλαμβάνῃ τις, ἐπιλαθέσθαι χρή πάντων τῶν τοιούτων καὶ πολλάκις μὲν εὐλογεῖν καὶ κοσμεῖν τοῖς με- γίστοις ἐπαίνοις τοὺς ἐχθροὺς, ὅταν αἱ πράξεις ἀπαιτῶσι τοῦτο, πολλάκις δ' ἐλέγχειν καὶ ψέγειν ἐπονιδίστως τοὺς ἀναγκαιοτάτους, ὅταν αἱ τῶν ἐπιτηδευμάτων ἁμαρτίαι τοῦθ' ὑποδεικνύωσιν. Ὡσπερ γὰρ ζῶου τῶν ὄψων ἀφαιρεθειῶν ἀχραιοῦται τὸ ὅλον, οὕτως ἐξ ἱστορίας ἀναιρεθείσης τῆς ἀληθείας τὸ καταλειπόμενον αὐτῆς ἀνωφελὲς γίνεται διήγημα.</p>	<p>Για τον υπόλοιπο, λοιπόν, βίο δε θα μπορούσε κάποιος να αποβάλει αυτού του είδους την εὐνοια (προς γνωστούς και φίλους)· γιατί, πράγματι, ο αγαθός άντρας πρέπει να αγαπάει τους φίλους του και την πατρίδα του και να μισεί τους ίδιους εχθρούς που μισούν και οι φίλοι του και να αγαπά τους ίδιους φίλους (που αγαπούν και οι φίλοι του)· ὅταν, όμως, κάποιος υιοθετεί το χαρακτήρα του ιστορικού πρέπει να τα ξεχάσει όλα αυτά και πολλές φορές πρέπει να επαινεί και να τιμά με τους μεγαλύτερους επαίνους τους εχθρούς, ὅταν οι πράξεις το απαιτούν, και πολλές φορές θα χρειαστεί να κατακρίνει και να κατηγορεί κατά τρόπο που ντροπιάζει τους στενοὺς συγγενεῖς, ὅταν τα σφάλματα στις πράξεις τους αυτό υπο- δεικνύουν. Ὅπως ακριβῶς, ὅταν ἕνας ζωντανός οργανισμός χάσει τα μάτια του, αχρηστεύεται ολόκληρος, έτσι κι από την ιστορία, αν αφαιρεθεί η αλήθεια, ὅ,τι απομένει από αὐτὴν γίνεται ἀνώφελο (ασή- μαντο) διήγημα.</p>
---	---

Πολύβιος, Ἱστορία 1.14.4-7

Ενότητα 4^η Οι Σεληνίτες

<p>Καλὸς δὲ παρὰ Σεληνίταις νομίζεται, ἦν πού τις φαλακρὸς ἦ. Καὶ μὴν καὶ γένεια φύουσιν μικρὸν ὑπὲρ τὰ γόνατα. Καὶ ὄνυχας ἐν τοῖς ποσίν οὐκ ἔχουσιν, ἀλλὰ πάντες εἰσὶν μονοδάκτυλοι. Καὶ ἐπειδὴν ἦ πονῶσιν ἢ γυμνάζωνται, γάλακτι πᾶν τὸ σῶμα ἰδρῶσιν, ὥστε καὶ τυροὺς ἀπ' αὐτοῦ πήγνυνται. Τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς περιαιρετοὺς ἔχουσι καὶ πολλοὶ τοὺς σφετέρους ἀπολέσαντες παρ' ἄλλων χρησάμενοι ὀρῶσιν. Τινὲς δὲ καὶ πολλοὺς ἀποθέτους ἔχουσιν, οἱ πλούσιοι. Κάτοπτρον δὲ μέγιστον κεῖται ὑπὲρ φρέατος οὐ πάνυ βαθέος. Ἄν μὲν οὖν εἰς τὸ φρέαρ καταβῆ τις, ἀκούει πάντων τῶν ἐν τῇ γῇ λεγομένων, ἐὰν δὲ εἰς τὸ κάτοπτρον ἀποβλέψῃ, πάσας μὲν πόλεις, πάντα δὲ ἔθνη ὄρα. Τότε καὶ τοὺς οἰκείους ἐγὼ ἔθεασάμην καὶ πᾶσαν τὴν πατρίδα, εἰ δὲ κἀκεῖνοι ἐμὲ ἐώρων, οὐκέτι ἔχω εἰπεῖν. Ὅστις δὲ ταῦτα μὴ πιστεύει οὕτως ἔχειν, ἂν ποτε καὶ αὐτὸς ἐκεῖσε ἀφίκηται, εἴσεται ὡς ἀληθῆ λέγω.</p>	<p>Ὁμορφος κατὰ τὴ γνώμη των Σεληνιτῶν θεωρεῖται, αὐτὸς που εἶναι φαλακρός. Καὶ μάλιστα καὶ γένια ἀφήνουν νὰ φυτρῶσουν λίγο πάνω ἀπὸ τὰ γόνατα. Καὶ νύχια στα πόδια δὲν ἔχουν, ἀλλὰ ὅλοι εἶναι μονοδάκτυλοι. Καὶ ὅταν κοπιάζουν ἢ γυμνάζονται, ἰδρῶνουν παράγοντας γάλα σ' ὅλο τους τὸ σῶμα, ὥστε ἀπ' αὐτὸ παρασκευάζουν τυρί. Καὶ τὰ μάτια ἔχουν πρόσθετα καὶ πολλοὶ ἀν χάσουν τὰ δικά τους βλέπουν χρησιμοποιοῦντας αὐτὰ που παίρνουν ἀπὸ τους ἄλλους. Κάποιοι, οἱ πλούσιοι, ἔχουν πολλὰ ἀποθηκευμένα, γιὰ ὥρα ἀνάγκης. Καὶ ἓνας πολὺ μεγάλος καθρέφτης βρῖσκεται πάνω ἀπὸ ἓνα ὄχι πολὺ βαθὺ πηγάδι. Κι ἀν κάποιος κατεβεῖ στο πηγάδι, ἀκούει ὅλα ὅσα λέγονται στη γῆ, κι ἀν κοιτάξῃ προσεκτικὰ πρὸς τὸν καθρέφτη, βλέπει ὅλες τις πόλεις καὶ ὅλα τὰ ἔθνη. Τότε εἶδα κι ἐγὼ τους συγγενεῖς μου καὶ ὅλη τὴν πατρίδα, ἀν ὅμως κι ἐκεῖνοι μ' ἐβλεπαν, δὲν μπορῶ καθόλου νὰ τὸ πῶ. Ὅποιος δὲν πιστεύει ὅτι αὐτὰ ἔτσι εἶναι ἀν κάποτε κι αὐτὸς φτάσει ἐκεῖ, θὰ καταλάβῃ ὅτι λέω ἀλήθεια.</p>
--	--

Λουκιανός, Ἀληθῆς Ἱστορία 1.23-26 (διασκευή)

Ενότητα 5^η

Η ελεημοσύνη βασίλισσα των αρετών

<p>Αγαπητοί, μὴ γινώμεθα τῶν ἀλόγων θηριωδέ- στεροι. Ἐκείνοις πάντα κοινὰ καὶ οὐδὲν τοῦ ἄλλου πλέ- ον ἔχει· σύ δὲ ἄνθρωπος ὢν, θηρίου γίνῃ χαλεπώτερος, μυρίων πενήτων τροφὰς μιᾶ κατακλείων οἰκία.</p> <p>Καίτοι γε οὐχ ἡ φύσις ἡμῖν μόνη κοινή, ἀλλὰ καὶ ἕτερα πλείονα· οὐρανὸς κοινὸς καὶ ἥλιος καὶ σελήνη καὶ ἀστέρες καὶ ἀῆρ καὶ θάλασσα καὶ γῆ καὶ ζωὴ καὶ τελευτὴ καὶ γῆρας καὶ νόσος καὶ ὑγεία καὶ χρεῖα τροφῆς καὶ ἐνδυμάτων.</p> <p>Πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον τοὺς ἐν τοσοῦτοις κοινωνοῦντας ἀλλήλοις ἐν τοῖς χρήμασιν οὕτως εἶναι πλεονέκτας, καὶ τὴν αὐτὴν μὴ διατηρεῖν ἰσονομίαν; Ὁ γὰρ θάνατος τῆς μὲν ἀπολαύσεως ἀπάγει, πρὸς δὲ τὰς εὐθύνas ἄγει. Ἴν' οὖν μὴ τοῦτο γένηται, πολλῇ χρησώμεθα τῇ ἐλεημοσύνῃ. Αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ βασίλισσα τῶν ἀρετῶν, ἣ καὶ ἐξαιρήσεται ἡμᾶς τῆς τιμωρίας. Τὰ περιττὰ δὴ ποιήσωμεν χρήσιμα, τὸν πολὺν προέμενοι πλοῦτον, καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, κἂν μυρία ὦμεν πεπλημμεληκότες, ὁ Θεὸς μεταδώσει συγγνώμης ἡμῖν.</p>	<p>Αγαπητοί, ἀς μὴ γίνουμε ἀγριότεροι ἀπὸ τὰ ζῶα. Σ' ἐκεῖνα ὅλα εἶναι κοινὰ καὶ κανένα δὲν ἔχει πε- ρισσότερα ἀπὸ τὰ ἄλλα· εσύ ὁμῶς ἀν καὶ εἶσαι ἄνθρωπος, γίνεσαι πιο ἀσπλαχνος ἀπὸ τὰ θηρία, κλείνοντας ἐρημητικὰ σε ἓνα σπίτι ὅσα τροφίμα θα ἀρκοῦσαν γιὰ νὰ θρέψουν ἀμέτρητους φτω- χοὺς.</p> <p>Καὶ βέβαια, δὲν εἶναι μόνο ἡ φύση μας κοινή, ἀλλὰ καὶ ἄλλα περισσότερα· κοινὸς εἶναι ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη καὶ τὰ ἀστέρια καὶ ὁ ἀέρας καὶ ἡ θάλασσα καὶ ἡ γῆ καὶ ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος καὶ τὰ γηρατεῖα καὶ οἱ ἀρρώστειες καὶ ἡ ὑγεία καὶ ἡ ἀνάγκη τροφῆς καὶ ρούχων.</p> <p>Πῶς λοιπὸν δὲν εἶναι παράλογο αὐτοὶ που μοιράζονται τόσα πολλὰ μεταξύ τους, στὰ χρήματα νὰ εἶναι τόσο πλεονέκτες, καὶ νὰ μὴ διατηροῦν τὴν ἴδια ἰσονομία; Γιὰτί ὁ θάνατος ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν ἀπόλαυση καὶ οδηγεῖ στὴν τιμωρία. Γιὰ νὰ μὴ γίνῃ κάτι τέτοιο, ἀς ἐφαρμόσουμε τὴν ἐλεημοσύνη. Γιὰτί αὐτὴ εἶναι ἡ βασίλισσα τῶν ἀρετῶν, ἡ ὁποία θὰ μας ἀπαλλάξει ἀπὸ τὴν τιμωρία. Ἀς κάνουμε τὰ περιττὰ χρήσιμα, ἀφοῦ παραμερίσουμε τὸν πολὺ πλοῦτο, καὶ τὴν ἡμέρα τῆς κρίσεως, ἀκόμη κι ἀν ἔχουμε διαπράξει πολλά παραπτώ- ματα, ὁ Θεὸς θὰ μας συγχωρήσει.</p>
---	--

Ἰωάννης Χρυσόστομος, Εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ Προφήτου Δαυΐδ, PG 55, 517-518 (διασκευῆ)

Ενότητα 6^η

Η ευθύνη για την παιδεία των νέων

ΣΩ: Ἀλλ' ὅμως σὺ μὲ φῆς, ὦ Μέλητε, τοιαῦτα ἐπιτηδεύοντα τοὺς νέους διαφθείρεις;

Καίτοι ἐπιστάμεθα μὴν δήπου τίνες εἰσὶ νέων διαφθοραί· σὺ δὲ εἶπε εἴ τινα οἶσθα ὑπ' ἐμοῦ γεγεννημένον ἢ ἐξ εὐσεβοῦς ἀνόσιον ἢ ἐκ σώφρονος ὑβριστήν.

ΜΕΛ. Ἀλλὰ ναί, μὰ Δί' ἐκείνους οἶδα οὓς σὺ πέπεικας σοὶ πείθεσθαι μᾶλλον ἢ τοῖς γονεῦσι.

ΣΩ. Ὁμολογῶ, περὶ γε παιδείας· τοῦτο γὰρ ἴσασιν ἐμοὶ μεμεληκός. Περὶ δὲ ὑγιείας τοῖς ἰατροῖς μᾶλλον οἱ ἄνθρωποι πείθονται ἢ τοῖς γονεῦσιν· καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις γε πάντες δήπου οἱ Ἀθηναῖοι τὰ φρονιμώτατα λέγουσι πείθονται μᾶλλον ἢ τοῖς προσήκουσιν.

Οὐ γὰρ δὴ καὶ στρατηγούς αἰρεῖσθαι, οὓς ἂν ἠγῆσθε περὶ τῶν πολεμικῶν φρονιμωτάτους εἶναι;

Οὐκοῦν θαυμαστὸν καὶ τοῦτό σοι δοκεῖ εἶναι, ἐμὲ τούτου ἔνεκα θανάτου ὑπὸ σοῦ διώκεσθαι, ὅτι περὶ τοῦ μεγίστου ἀγαθοῦ ἀνθρώποις, περὶ παιδείας, βέλτιστος εἶναι ὑπὸ τινῶν προκρίνομαι;

ΣΩ: Ἀλλά ἐσύ ὅμως ἰσχυρίζεσαι, ὦ Μέλητε, ὅτι ασχολούμενος με τέτοια διαφθείρω τους νέους;

Ἀκόμη κι αν γνωρίζουμε βέβαια, ποιες είναι οι διαφθορές των νέων· και συ πες αν ξέρεις ὅτι κάποιος ἔχει γίνει εξαιτίας μου εἴτε ἀπὸ εὐσεβῆς ἀνόσιος εἴτε ἀπὸ συνετός ἀλαζόνας.

ΜΕΛ: Καὶ βέβαια, μα το Δία, ξέρω ἐκείνους οἱ οποίοι υπακοὺν σε ἐσένα περισσότερο παρὰ στους γονεῖς τους.

ΣΩ: Το ὁμολογῶ, ὅσον ἀφορὰ τουλάχιστον τὴν παιδεία· γιατί το γνωρίζουν ὅτι γι' αὐτό νοιάζομαι. Οἱ ἄνθρωποι γιὰ τὴν υγεία περισσότερο τους ἰατροῦς υπακοὺν παρὰ τους γονεῖς· καὶ στις συνελεύσεις τοῦ λαοῦ, βέβαια ὅλοι οἱ Ἀθηναῖοι υπακοὺν σε αὐτούς που λένε τα πιο συνετά παρὰ στους συγγενεῖς τους.

Καὶ στρατηγούς δεν ἐκλέγετε ὁποῖους ἐνδεχομένως θεωρεῖτε ὅτι εἶναι οἱ πιο συνετοὶ στα στρατιωτικά;

Λοιπόν, σου φαίνεται ὅτι εἶναι καὶ τούτο περιέργο ὅτι ἐξαιτίας αὐτοῦ διώκομαι ἀπὸ σένα καὶ ἀντιμετωπίζω τὴν ποινὴ τοῦ θανάτου, ἐπειδὴ δηλαδή γιὰ το μεγαλύτερο ἀγαθὸ στους ἀνθρώπους, γιὰ τὴν παιδεία, θεωροῦμαι ἀπὸ μερικούς ὅτι εἶμαι ὁ καλύτερος;

Ξενοφῶν, Ἀπολογία Σωκράτους 19-21 (διασκευῆ)

Ενότητα 7^η
Ένας στοργικός ηγέτης

<p>Ἄπαντες ἐπιστάμεθα ὅτι Ἀγησίλαος, ὅπου ᾤετο τὴν πατρίδα τι ὠφελήσειν, οὐ πόνων ὑφίετο, οὐ κινδύνων ἀφίστατο, οὐ χρημάτων ἐφείδετο, οὐ σῶμα, οὐ γῆρας προὔφασίζετο, ἀλλὰ καὶ βασιλέως ἀγαθοῦ τοῦτο ἔργον ἐνόμιζε, τὸ τοὺς ἀρχομένους ὡς πλεῖστα ἀγαθὰ ποιεῖν. Ἐν τοῖς μεγίστοις δὲ ὠφελήμασι τῆς πατρίδος καὶ τότε ἐγὼ τίθημι αὐτοῦ, ὅτι δυνατώτατος ὦν ἐν τῇ πόλει φανερὸς ἦν μάλιστα τοῖς νόμοις λατρεύων. Τις γὰρ ἂν ἠθέλησεν ἀπειθεῖν ὄρων τὸν βασιλέα πειθόμενον; [...] Ὅς καὶ πρὸς τοὺς διαφόρους ἐν τῇ πόλει ὥσπερ πατὴρ πρὸς παιῖδας προσεφέρετο. Ἐλοιδορεῖτο μὲν γὰρ ἐπὶ τοῖς ἀμαρτήμασιν, ἐτίμα δ' εἴ τι καλὸν πράττειεν, παρίστατο δ' εἴ τις συμφορὰ συμβαίνοι, ἐχθρὸν μὲν οὐδένα ἡγούμενος πολίτην, ἐπαινεῖν δὲ πάντας ἐθέλων, σώζεσθαι δὲ πάντας κέρδος νομίζων, ζημίαν δὲ τιθεὶς εἰ καὶ ὁ μικροῦ ἄξιος ἀπόλοιτο.</p>	<p>Ὅλοι γνωρίζουμε ὅτι ὁ Ἀγησίλαος, ὅπου πίστευε ὅτι θὰ ὠφελούσε σε κάτι τὴν πα- τρίδα, δεν ἔπαυε νὰ μοχθεῖ, οὔτε ἀπέφευγε τοὺς κινδύ- νους, δὲ λυπόταν τὰ χρήματα, οὔτε πρόβαλλε ὡς δι- καιολογία τὸ σῶμα ἢ τὰ γηρατειά, ἀλλὰ πίστευε ὅτι καθήκον τοῦ καλοῦ βασιλιά εἶναι νὰ κάνει ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερα καλὰ στοὺς υπηκόους τοῦ. Στις μεγαλύτερες ὠφέλειες τῆς πατρίδας, κι αὐτὸ ἐδῶ τοῦ συγκαταλέγω, ὅτι, ἐνῶ ἦταν ὁ πιο δυνατὸς στὴν πόλη, υπηρετοῦσε φανερά σε μεγάλο βαθμὸ τοὺς νό- μους. Γιατί ποιοὺς θὰ ἠθέλε νὰ μὴν υπακούει, ὅταν ἐβλεπε τὸν βασιλιά νὰ υπακούει; [...] Ἀυτὸς καὶ τοὺς πολιτικούς τοῦ ἀντιπάλους στὴν πόλη τοὺς συμπεριφερόταν σαν πατέρας πρὸς τὰ παι- διὰ τοῦ. Κακολογοῦσε βέβαια ὅσους ἔκαναν ἀδικίες, τοὺς τιμοῦσε ὅμως ἀν ἔκαναν κάτι καλὸ, παραστεκόταν, ἀν παρουσιαζόταν κάποια συμ- φορὰ, ἐπειδὴ δὲ θεωροῦσε κανένα πολίτη ἐχθρὸ, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἠθέλε νὰ τοὺς ἐπαινεῖ ὅλους, θεωρώντας κέρδος τὸ νὰ σώζονται ὅλοι καὶ θεωρώντας τὸ ζημιά ἀν κάποιος, ἔστω καὶ ἀνάξιος, χανόταν.</p>
--	--

Ξενοφῶν, Ἀγησίλαος 7.1-3

Ενότητα 8^η

Η γένεση της θρησκείας και της δικαιοσύνης

<p>Ἦν χρόνος ὅτ' ἦν ἄτακτος ἀνθρώπων βίος καί θηριώδης ἰσχύος θ' ὑπηρέτης, ὅτ' οὐδέν ἄθλον οὔτε τοῖς ἐσθλοῖσιν ἦν οὔτ' αὖ κόλασμα τοῖς κακοῖς ἐγίγνετο. κἄπειτά μοι δοκοῦσιν ἄνθρωποι νόμους θέσθαι κολαστάς, ἵνα δίκη τύραννος ἦ τὴν θ' ὕβριν δούλην ἔχη· ἐζημιούτο δ' εἴ τις ἐξαμαρτάνοι. Ἐπειτ' ἐπειδὴ τὰμφανῆ μὲν οἱ νόμοι ἀπειργον αὐτούς ἔργα μὴ πράσσειν βία, λάθρα δ' ἔπρασσον, τηνικαῦτά μοι δοκεῖ πυκνός τις καί σοφός γνῶμην ἀνήρ θεῶν δέος θνητοῖσιν ἐξευρεῖν, ὅπως εἴη τι δεῖμα τοῖς κακοῖσι, κἄν λάθρα πράσσωσιν ἢ λέγωσιν ἢ φρονῶσί τι. Ἐντεῦθεν οὖν τό θεῖον εἰσηγήσατο, ὡς ἔστι δαίμων ἀφθίτῳ θάλλων βίῳ νόῳ τ' ἀκούων καί βλέπων, φρονῶν τε καί προσέχων τε ταῦτα καί φύσιν θεῖαν φορῶν, ὅς πᾶν μὲν τό λεχθέν ἐν βροτοῖς ἀκούσεται, τό δρῶμενον δέ πᾶν ἰδεῖν δυνήσεται.</p>	<p>Υπήρχε μια εποχή που έλειπε ο νόμος από τη ζωή των ανθρώπων και ταίριαζε σε θηρία και ήταν υπηρέτης της δύ- ναμης, όταν κανένα έπαθλο δεν υπήρχε ούτε ανάμεσα στους ενάρετους ούτε πάλι υπήρχε τιμωρία για τους κακούς. Κι έπειτα έχω την εντύπωση ότι οι άνθρωποι νόμους θέσπισαν ως τιμωρούς, για να εξουσιάζει η δι- καιοσύνη και να έχει την αλαζονεία ως δούλη· τιμωρούνταν δε όποιος αδικούσε. Έπειτα επειδή οι νόμοι τους εμπόδιζαν να δια- πράττουν φανερές αδικίες τις έκαναν όμως στα κρυφά, τότε μου φαίνεται ότι κάποιος ευφυής και σοφός επινόησε για τους θνητούς το φόβο των θεών, για να υπάρχει κάποιος φόβος για τους κακούς, ακόμα κι αν κρυφά κάνουν ή λένε ή σκέφτονται κάτι. Από τότε δίδαξε το θείο, ότι, δηλαδή, υπάρχει θεός που ζει αιώνια και που ακούει και βλέπει με το νου και σκέφτε- ται και επιτηρεί αυτά και είναι περιβεβλημένος με τη θεία φύση, ο οποίος καθετί που λέγεται μεταξύ των αν- θρώπων θα το ακούσει, και καθετί που γίνεται μπορεί να το δει.</p>
--	---

Ενότητα 9η Η Καλλιπάτειρα

<p>Κατὰ δὲ τὴν ἐς Ὀλυμπίαν ὁδὸν ἔστιν ὄρος πέτραις ὑψηλαῖς ἀπότομον, Τυπαῖον καλούμενον. Κατὰ τούτου τὰς γυναῖκας Ἠλείους ἔστιν ὠθεῖν νόμος, ἣν φωραθῶσιν ἐς τὸν ἀγῶνα ἐλθοῦσαι τὸν Ὀλυμπικὸν ἢ καὶ ὄλως ἐν ταῖς ἀπειρημέναις σφίσιν ἡμέραις διαβάσαι τὸν Ἀλφειόν. Οὐ μὴν οὐδὲ ἀλῶναι λέγουσιν οὐδεμίαν, ὅτι μὴ Καλλιπάτειραν μόνην, ἣ ὑπὸ τινων καὶ Φερενίκη καλεῖται. Αὕτη προαποθανόντος αὐτῆ τοῦ ἀνδρός, ἐξεικάσασα αὐτὴν τὰ πάντα ἀνδρὶ γυμναστῆ, ἤγαγεν ἐς Ὀλυμπίαν τὸν υἱὸν μαχοῦμενον· νικῶντος δὲ τοῦ Πεισιρόδου, τὸ ἔρυμα ἐν ᾧ τοὺς γυμναστὰς ἔχουσιν ἀπειλημένους, τοῦτο ὑπερπηδῶσα ἡ Καλλιπάτειρα ἐγυμνώθη. Φωραθείσης δὲ ὅτι εἶη γυνή, ταύτην ἀφιαῖσιν ἀζήμιον καὶ τῷ πατρὶ καὶ ἀδελφοῖς αὐτῆς καὶ τῷ παιδὶ αἰδῶ νέμοντες -ὑπῆρχον δὴ ἅπασιν αὐτοῖς Ὀλυμπικαὶ νῆκαι- ἐποίησαν δὲ νόμον ἐς τὸ ἔπειτα ἐπὶ τοῖς γυμναστικοῖς γυμνοῦς σφᾶς ἐς τὸν ἀγῶνα ἐσέρχεσθαι.</p>	<p>Στην οδό που οδηγεί στην Ολυμπία υπάρχει ένα απόκρημνο βουνό με ψηλούς βρά- χους, που ονομάζεται Τυπαίο. Υπάρχει νόμος στους Ηλείους απ' αυτό να πε- τούν τις γυναίκες, αν αποκαλυφθούν να έχουν έρθει στο χώρο της Ολυμπίας ή και γενικά να έχουν περάσει τον Αλφειό κατά τις απαγορευμένες γί αυτές μέρες. Και λένε ότι δεν πιάστηκε καμιά παρά μόνο η Καλλιπάτειρα, η οποία από μερικούς ονομάζεται και Φερενίκη. Αυτή, επειδή είχε πεθάνει νωρίτερα ο σύζυγός της, αφού μεταμφιέστηκε εντελώς σε άντρα γυμνα- στή έφερε στην Ολυμπία το γιο της για να αγωνι- στεί· μόλις, λοιπόν, νίκησε ο Πεισιρόδης, το φράκτη με τον οποίο έχουν τους γυμναστές περιορισμένους καθώς τον πηδούσε η Καλλιπάτειρα έμεινε γυ- μνή. Αν και αποκαλύφθηκε ότι ήταν γυναίκα, την άφησαν ατιμώρητη, αποδίδοντας σεβασμό και στον πατέρα της και στα αδέρφια της και στο γιο της -γιατί είχαν νικήσει όλοι στους Ολυμπιακούς Αγώνες- θεσμοθέτησαν όμως νόμο για τους γυμναστές στο εξής να μπαίνουν γυμνοί στους αγώνες.</p>
--	--

Πανσανίας, Ἑλλάδος Περιήγησις 5.6.7-8 (διασκευή)

Ενότητα 10^η
Ένας δύσκολος αντίπαλος

<p>ΣΩΣ. Ὅποσα ἔπραττον ἐν τῷ βίῳ, πότερα ἐκὼν ἔπραττον ἢ ἐπεκέκλωστό μοι ὑπὸ τῆς Μοίρας; MIN: Ὑπὸ τῆς Μοίρας δηλαδή. ΣΩΣ: Οὐκοῦν καὶ οἱ χρηστοὶ ἅπαντες καὶ οἱ πονηροὶ δοκοῦντες ἐκείνη ὑπηρετοῦντες ταῦτα ἐδρῶμεν; MIN: Ναί, τῇ Κλωθοῖ, ἢ ἐκάστῳ ἐπέταξε γεννη- θέντι τὰ πρακτέα.</p> <p>ΣΩΣ: Εἰ τοίνυν ἀναγκασθεὶς τις ὑπ' ἄλλου φο- νεύσαι τινὰ οὐ δυνάμενος ἀντιλέγειν, οἷον δήμιος ἢ δορυφόρος, ὁ μὲν δικαστῆ πεισθεὶς, ὁ δὲ τυράννω, τίνα αἰτιάσῃ τοῦ φόνου; MIN: Δῆλον ὡς τὸν δικαστὴν ἢ τὸν τύραννον, ἐπεὶ οὐδὲ τὸ ξίφος αὐτό· ὑπηρετεῖ γὰρ ὄργανον ὃν τοῦτο πρὸς τὸν θυμὸν τῷ πρώτῳ παρασχόντι τὴν αἰτίαν. ΣΩΣ: Οὐκοῦν ὄρας πῶς ἄδικα ποιεῖς κολάζων ἡμᾶς ὑπηρετάς γενομένους ὧν ἢ Κλωθῶ προσέταπεν; Οὐ γὰρ δὴ ἐκεῖνό γε εἰπεῖν ἔχει τις ὡς ἀντιλέγειν δυνατὸν ἦν τοῖς μετὰ πάσης ἀνάγκης προστεταγμένοις. MIN: ὦ Σώστρατε, πολλὰ ἴδοις ἂν καὶ ἄλλα οὐ κατὰ λόγον γιγνόμενα, εἰ ἀκριβῶς ἐξετάζεις. Ἀπόλυσσον αὐτόν, ὦ Ἐρμῆ, καὶ μηκέτι κολαζέ- σθω. Ὅρα δὲ μὴ καὶ τοὺς ἄλλους νεκροὺς τὰ ὅμοια ἐρωτᾶν διδάξης.</p>	<p>ΣΩΣ: Πόσα ἀπὸ αὐτὰ που ἔκανα στη ζωὴ μου τι ἀπὸ τα δύο: τα ἔκανα με τη θέλησή μου ἢ μου εἶχαν καθοριστεῖ ἀπὸ τη Μοίρα; MIN: Εἶναι φανερό ἀπὸ τη Μοίρα. ΣΩΣ: Λοιπὸν, καὶ ὅλοι οἱ ἐνάρετοι καὶ ὅσοι φαί- νονται κακοὶ κάνουμε αὐτὰ υπηρετώντας ἐκείνη; MIN: Ναι, (κάνουμε το θέλημα) τῆς Κλωθῶς ἢ οποῖα ὀρίσε γιὰ τον καθένα τι ἔπρεπε νὰ κάνει, ὅταν γεννήθηκε. ΣΩΣ: Ἐάν λοιπὸν κάποιος, ἐξαναγκασμένος ἀπὸ κάποιον ἄλλον, σκοτώσει κάποιον χωρὶς νὰ μπορεῖ νὰ προβάλλει ἀντίρρηση ὅπως γιὰ παράδειγμα ἓνας δήμιος ἢ ἓνας δορυ- φόρος ὁ ἓνας υπακούοντας σε δικαστῆ, κι ἄλλος σε τύ- ραννο, ποιοὺν θὰ κατηγορήσεις γιὰ τὸ φόνο; MIN: Εἶναι φανερό τὸ δικαστῆ ἢ τὸν τύραννο, κι ὄχι τὸ ἴδιο τὸ ξίφος· γιατί ὡς ὄργανο ἐκτελεῖ τὴν θέληση τοῦ πρωται- τίου. ΣΩΣ: Βλέπεις, λοιπὸν, πόσο ἄδικα κάνεις νὰ μας τιμωρεῖς ἐπειδὴ γίναμε υπηρέτες αὐτῶν που ἡ Κλωθῶ διατάζει; Γιατί βέβαια δὲν μπορεῖ κανεὶ νὰ υποστηρίξει ἐκεῖνο, ὅτι δηλαδή ἦταν δυνατὸ νὰ προβάλλει ἀντίρρηση σε ἐντολές που ἔπρεπε κατ' ἀνάγκη νὰ ἐκτελε- στούν MIN: Σώστρατε, θὰ δεις κι ἄλλα πολλὰ παρά- λογα ἀν τὰ ἐξετάζεις με ἀκρίβεια. Ἐρμῆ, ἐλευθέρωσε τον κι ἄς μὴν τιμωρεῖται ἄλλο πια. Πρόσεξε ὅμως νὰ μὴ διδάξεις καὶ στους ἄλλους νεκροὺς νὰ ρωτοῦν παρόμοια.</p>
---	--

Λουκιανός, Νεκρικοὶ διάλογοι 24.2-3 (διασκευῆ)

Ενότητα 11^η

Ο σεβασμός προς τους γονείς μέλημα του νόμου

<p>Ὅς ἂν τολμήσῃ πατέρα ἢ μητέρα ἢ τούτων πατέρας ἢ μητέρας τύπτειν, πρῶτον μὲν ὁ προστυγχάνων βοηθείτω, καὶ ὁ μὲν μέτοικος ἢ ξένος εἰς προεδρίαν τῶν ἀγώνων καλείσθω βοηθῶν, μὴ βοηθήσας δὲ ἀειφυγίαν ἐκ τῆς χώρας φευγέ- τω· ὁ δὲ μὴ μέτοικος βοηθῶν μὲν ἔπαινον ἔχέτω, μὴ βοηθῶν δέ, ψόγον· δούλος δὲ βοηθήσας μὲν ἐλεύθερος γιγνέσθω, μὴ βοηθήσας δὲ πληγὰς ἑκατὸν τῆ μαστίγι τυ- πτέσθω. Ἐὰν δὲ τις ὄφλη δίκην αἰκίας γονέων, πρῶτον μὲν φευγέτω ἀειφυγίαν ἐξ ἄστεως εἰς τὴν ἄλλην χώραν καὶ πάντων ἱερῶν εἰργέσθω, κατελθὼν δὲ θανάτῳ ζημιούσθω. Ἐὰν δὲ τις ἐλεύθερος τῷ τοιούτῳ συμφάγη ἢ συμπίῃ ἢ τίνα τοιαύτην ἄλλην κοινωνίαν κοινωνήσῃ ἢ καὶ μόνον ἐντυγχάνων που προσάπτηται ἐκῶν, μήτε εἰς ἱερὸν ἔλθῃ μηδὲν μήτ' εἰς ἀγορὰν μήτ' εἰς πόλιν ὅλως πρότερον ἢ καθήρηται.</p>	<p>Ὅποιος τυχόν τολμήσῃ να χτυπήσει τον πατέρα του ἢ τη μητέρα του ἢ τους πατέρες τους ἢ τις μητέρες τους ο πρώτος ἄνθρωπος που τον συναντά ας βο- ηθήσει (το θύμα) και ο μέτοικος ἢ ο ξένος, αν βοηθήσει, να καλεί- ται σε τιμητική θέση στους αγώνες αν ὅμως δε βοηθήσει να απελαύνεται ἀπὸ τη χώρα για ὅλη του τη ζωή· κι αὐτός που δεν εἶναι μέτοικος, αν βοηθήσει, ας επαινείται, αν ὅμως δε βοηθήσει, να μέμφεται· και ο δούλος που θα βοηθήσει, ας κερδίζει την ελευθερία του, αν ὅμως δε βοηθήσει, να κτυπηθεῖ με ἑκατό χτυπήματα με το μαστίγιο. Αν κάποιος καταδικαστεῖ για βιοπαραγία ενα- ντίον των γονιῶν του, πρῶτα ἀπ' ὅλα να απελαύνεται για πάντα ἀπὸ την πόλη σε ἄλλη χώρα και να αποκλείεται ἀπὸ κάθε ἱερή τελετή, κι αν γυρίσει ἀπὸ την εξορία, να τιμωρεῖται με την ποινή του θανάτου. Κι αν κάποιος ἐλεύθερος φάει μαζί μ' αὐτόν ἢ πιει μαζί του ἢ ἔχει κάποια ἄλλη σχέση ἢ συναντώντας τον κάπου ἐρθει σε επαφή μαζί του με τη θέλησή του, οὔτε στο ἱερό να ἐλθει οὔτε στην ἀγορά οὔτε γενικά στην πόλη παρὰ μόνο ἀφού εξαγνι- στεῖ.</p>
--	---

Πλάτων, Νόμοι 88 1b-e (διασκευῆ)

Ενότητα 12^η
Τα φαινόμενα απατούν

<p>Ἔστωσαν δύο ἁμαρτωλοί, ὁ μὲν κολαζόμενος, ὁ δὲ μὴ κολαζόμενος. Μὴ λέγε, μακάριος οὗτος, ὅτι πλουτεῖ, ὀρφανούς ἀποδύει, χήρας βιάζεται.</p> <p>Καίτοι οὐ νοσεῖ, ἀλλ' ἀρπάζων εὐδοκιμεῖ, τιμῆς μεγάλης ἀπολαύει καὶ δυναστείας, οὐδὲν τῶν ἀνθρωπίνων κακῶν ὑπομένει.</p> <p style="padding-left: 40px;">ἀλλὰ τοῦτον μάλιστα θρῆνει, ὅτι καὶ νοσεῖ καὶ οὐ θεραπεύεται. Ἐὰν ἴδῃς τινὰ ὑδέρω κατεχόμενον, καὶ μὴ τρέχοντα πρὸς τὸν ἰατρόν, ἀλλὰ τράπεζαν ἔχοντα Συβαριτικὴν, μεθύοντα καὶ ἐπιτείνοντα τὴν νόσον, μακαρίζεις τοῦτον, ἢ ταλανίζεις; Ἐὰν δὲ ἕτερον ἴδῃς ὑδέρω κατεχόμενον, ἰατρικῶν ἀπολαύοντα χειρῶν, λιμῶ ἑαυτὸν ἐκδιδόντα, φαρμάκοις προσκαρτεροῦντα πικροῖς, οὐχὶ τοῦτον πολὺ μᾶλλον ἐκείνου μακαρίζεις;</p> <p style="text-align: center;">Ὡμολόγηται· ὁ μὲν γὰρ νοσεῖ, καὶ οὐ θεραπεύεται· ὁ δὲ νοσεῖ, καὶ ἀπολαύει ἰατρείας. Ἐπίπονος μὲν ἢ ἰατρεία, ἀλλ' ὠφέλιμον αὐτῆς τὸ τέλος. Οὕτως ἐστὶ καὶ ἐν τῷ παρόντι βίῳ.</p>	<p>Ἄς υποθέσουμε ὅτι υπάρχουν δύο ἁμαρτωλοί, ὁ ἓνας τιμωρεῖται, ἐνῶ ὁ ἄλλος ὄχι. Νὰ μὴ λες ὅτι αὐτός εἶναι εὐτυχισμένος, ἐπειδὴ πλουτίζει, γδύνει τοὺς ὀρφανούς καὶ ἐπιτίθεται στὶς χήρες. Ἄν καὶ δὲν ἀρρωσταίνει, ἀλλὰ προσδεύει ἀρπάζοντας, ἀπολαμβάνει μεγάλης τιμῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δὲν υποφέρει ἀπὸ καμιά ἀνθρώπινη δυστυχία· αὐτὸν ἀντίθετα νὰ τον θρηνεῖς παρά πολὺ, διότι καὶ νοσεῖ καὶ δε θεραπεύεται. Ἄν δεις κάποιος νὰ υποφέρει ἀπὸ ὑδρωπικία, καὶ νὰ μὴν πηγαίνει στο γιαντρό, ἀλλὰ νὰ ἔχει τράπεζι βαρυφορτωμένο με ἐδέσματα, νὰ μεθάει καὶ νὰ χειροτερεῖ τὴν ἀσθένεια, αὐτὸν τὸν θεωρεῖς εὐτυχισμένο ἢ δυστυχισμένο; Κι ἂν δεις κάποιον ἄλλον που νὰ υποφέρει ἀπὸ ὑδρωπικία, νὰ ἀπολαμβάνει ἰατρικῆς φροντίδας, νὰ παραδίδεται στὴν πείνα, νὰ παίρνει με ὑπομονή πικρὰ φάρμακα, αὐτὸν δὲν τὸν θεωρεῖς πολὺ περισσότερο εὐτυχισμένο ἀπὸ ἐκεῖνον; Εἶναι κοινὰ παραδεκτό· ὁ ἓνας νοσεῖ καὶ δε θεραπεύεται· ὁ ἄλλος νοσεῖ καὶ ἀπολαμβάνει θεραπείας. Ἐπίπονη βέβαια ἡ θεραπεία, ἀλλὰ εἶναι ὠφέλιμος ὁ σκοπὸς τῆς. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ με τὴν παρούσα ζωή.</p>
--	---

Ἰωάννης Χρυσόστομος, Περὶ Λαζάρου, PG 48.1030-1031 (διασκευῆ)

Ενότητα 13^η

Η σωστή στάση στο θέμα της τροφής

<p>Πολλῶν ἡδονῶν οὐσῶν, αἶ τὸν ἄνθρωπον ἐνδιδόναι αὐταῖς βιάζονται</p> <p>παρὰ τὸ συμφέρον, δυσμαχωτάτη εἶναι δοκεῖ ἢ περὶ τροφήν ἡδονή.</p> <p>Ταῖς μὲν γὰρ ἄλλαις ἡδοναῖς σπανιώτερον ὀμιλοῦμεν, ταύτης δὲ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν πάντως πειραῶσθαι ἀνάγκη, ὥστε πλείους οἱ ἐνταῦθα κίνδυνοι.</p> <p>Καὶ γὰρ ὁ πλέον ἢ δεῖ ἐσθίων ἀμαρτάνει, καὶ ὁ κατασπεύδων ἐν τῷ ἐσθίειν, καὶ ὁ τὰ ἡδῖα τῶν ὑγιεινοτέρων βρώματα προτιμῶν.</p> <p>Ἔστι δὲ ἀμαρτία περὶ τροφήν καὶ ὅταν παρὰ κοινὸν προσφερώμεθα αὐτήν. Ἔτι δὴ καὶ ἄλλων ἀμαρτιῶν οὐσῶν περὶ τροφήν, δεῖ ἀπασῶν καθαρεύειν. Καθαρεύοι δ' ἂν τις ἐθίζων αὐτὸν αἰρεῖσθαι σῖτον οὐχ ἵνα ἡδῆται ἀλλ' ἵνα τρέφηται, οὐδ' ἵνα λεαίνηται τὴν κατάποσιν ἀλλ' ἵνα ῥωννύηται τὸ σῶμα.</p> <p>Καὶ γὰρ γέγονεν ἢ μὲν κατάποσις δίοδος εἶναι τροφῆς, οὐχ ἡδονῆς ὄργανον, ἢ δὲ γαστήρ τοῦ αὐτοῦ χάριν οὐπερ ἔνεκα καὶ φυτῶ ῥίζα γέγονεν. Διὸ καὶ προσήκει ἐσθίειν ἡμῖν ἵνα ζῶμεν, οὐχ ἵνα ἡδῶμεθα.</p>	<p>Ενώ είναι πολλές οι ευχαριστήσεις, οι οποίες εξαναγκάζουν τον άνθρωπο να υπο- κύψει σ' αυτές</p> <p>παρὰ το συμφέρον του, νομίζω ὅτι η ευχαρίστηση της τροφῆς εἶναι ἡ πιο ακατανίκητη.</p> <p>Για τις ἄλλες ἡδονές ερχόμαστε πιο σπάνια σε επαφή, ἐνῶ αὐτὴν εἶναι ἀνάγκη να τη γευόμαστε οπωσ- δήποτε κάθε μέρα, ὥστε να εἶναι σ' αὐτὴν τὴν περίπτωση περισσότε- τεροι οἱ κίνδυνοι.</p> <p>Γιατί, και αὐτός που τρώει περισσότερο ἀπ' ὅσο πρέπει ἀμαρτάνει, και αὐτός που τρώει λαίμαργα, και αὐτός που προτιμᾷ τις πιο ευχάριστες πα- ρὰ τις υγιεινές τροφές.</p> <p>Εἶναι σφάλμα για τὴν τροφή, ὅταν τὴν τρώμε σε λάθος ὥρα. Υπάρχουν ἀκόμη κι ἄλλα σφάλματα με τὴν τροφή, και πρέπει ἀπ' ὅλες να ἀπέχουμε.</p> <p>Και θα μπορούσε κάποιος να τα ἀποφύγει, αν συνήθιζε τον εαυτό του να ἐπιλέγει τροφή ὄχι για να ευχαριστιέται ἀλλὰ για να τρέφεται, ὄχι για ευχαριστεῖ τον οἰσοφάγο του, ἀλλὰ για να δυναμώνει το σῶμα του.</p> <p>Γιατί ο οἰσοφάγος ἔχει δημιουργηθεῖ για να εἶ- ναι δίοδος τῆς τροφῆς, και ὄχι ὄργανο ευχαρίστησης, ἐνῶ ἡ κοιλιά (ἔχει δημιουργηθεῖ) για τον ἴδιο λό- γο για τον οποίο ἔχει δοθεῖ στο φυτὸ ἡ ρίζα.</p> <p>Γ' αὐτὸ και ταιριάζει σε μας να τρώμε για να ζούμε, και ὄχι για να ευχαριστιόμαστε.</p>
---	--

Γάιος Μουσώνιος Ροῦφος (Στοβαῖος, Ἀνθολόγιον, 3.28.37), διασκευή

Ενότητα 14^η
Απρόσκλητοι βοηθοί

<p>Οί Εύβοεῖς ἀλιεῖς τοῖς δελφῖσι ἰσομοιρίαν τῆς θήρας ἀπονέμουσι. Καὶ ἡ ἄγρα τοιαύτη ἐστὶ τῆς πύρας τῶν ἀκατίων κοίλας τινὰς ἐξαρθῶσιν ἐσχαρίδας πυρὸς ἐνακμάζοντος· καὶ εἰσὶ διαφανεῖς, ὡς καὶ στέγειν τὸ πῦρ καὶ μὴ κρύπτειν τὸ φῶς. Οἱ τοίνυν ἰχθύες δεδιότες τὴν αὐγὴν πλησιάζουσι μαθεῖν βουλόμενοι τοῦ φοβοῦντος σφᾶς τὴν αἰτίαν· εἶτα ἐπλαγέντες πρὸς τινὴ πέτρα ἡσυχάζουσιν ἀθροοὶ παλλόμενοι τῷ δέει. Οἱ δὲ παρανηχόμενοι δελφῖνες τοὺς ἐξωτέρω τῶν ἰχθύων φοβοῦντες ὠθοῦσι καὶ τοῦ διαδιδράσκειν ἀναστέλλουσιν. Οὐκοῦν ἐκεῖνοι πιεζόμενοι πανταχόθεν καὶ τρόπον τινὰ κεκυκλωμένοι ἀλίσκονται. Καὶ οἱ δελφῖνες προσίασιν ὡς ἀπαιτοῦντες τοῦ κοινοῦ πόνου τὴν ἐπικαρπίαν τὴν ὀφειλομένην σφίσι ἐκ τῆς νομῆς, καὶ οἱ γε ἀλιεῖς πιστῶς καὶ εὐγνωμόνως ἀφίστανται τοῖς συνθήροις τοῦ δικαίου μέρους, εἰ βούλονται καὶ πάλιν σφίσι συμμάχους ἀκλήτους παρεῖναι.</p>	<p>Οἱ ἀλιεῖς τῆς Εὐβοίας δίνουν στα δελφίνια ἴσο μερίδιο ἀπὸ τὴν ψαριά. Κι ὁ τρόπος τοῦ ψαρέματος εἶναι τέτοιος. Κρεμοῦν ἀπὸ τὴν πλώρη τῶν πλοιαρίων μικρὲς κοίλες σχάρες που πάνω τους καίει φωτιά· καὶ εἶναι διαφανεῖς, ὥστε νὰ προστατεύουν τὴ φωτιά καὶ νὰ μὴ κρύβουν τὸ φῶς. Τὰ ψάρια, λοιπόν, ἐπειδὴ φοβοῦνται τὴ λάμψη, πλησιάζουν γιατὶ θέλουν νὰ μάθουν τὴν αἰτία αὐτοῦ που τὰ φοβίζει· ἐπειτα, σαστισμένα κουρνιαάζουν κοντὰ σε κά- ποιο βράχο ὄλα μαζί τρέμοντας ἀπὸ τὸ φόβο τους. Καὶ τὰ δελφίνια που κολυμποῦν ἐκεῖ κοντὰ τὰ σπρώχνουν, φοβίζοντας τὰ ψάρια που εἶναι ἀπ' ἐξῶ καὶ τὰ ἐμποδίζουν νὰ ξεφύγουν. Εκεῖνα λοιπόν ἐπειδὴ πιέζονται ἀπὸ παντοῦ καὶ ἔχουν κατὰ κάποιο τρόπο περικυκλωθεῖ, συλλαμβάνονται. Καὶ τὰ δελφίνια πλησιάζουν σαν νὰ ἀπαιτοῦν τὸ μερίδιο ἀπὸ τὸν κοινὸ μόχθο που τους οφείλεται γιὰ τὰ ψάρια που πιάστηκαν, καὶ οἱ ψαράδες βέβαια με πίστη καὶ εὐγνωμοσύ- νη αποχωρίζονται γιὰ χάρη τῶν συντρόφων τους στο ψάρεμα τὸ μερίδιο που ἀναλογεῖ σ' αὐτούς, αν θέλουν καὶ πάλι νὰ παρευρίσκονται σ' αὐτούς ὡς ἀπρόσκλητοι σύμμαχοι.</p>
--	---

Αἰλιανός, Περὶ ζῴων ιδιότητος 2.8 (διασκευῆ)

Ενότητα 15^η
Η Αθήνα προπύργιο της Ευρώπης

<p>Φῦντες καλῶς καὶ φρονοῦντες ὅμοια, πολλὰ μὲν καλὰ καὶ θαυμαστὰ οἱ πρόγονοι τῶν ἐνθάδε κειμένων ἠργάσαντο, ἀείμνηστα δὲ καὶ μεγάλα οἱ ἐξ ἐκείνων γεγονό- τες τρόπαια διὰ τὴν αὐτῶν ἀρετὴν κατέλιπον. Μόνοι γὰρ ὑπὲρ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος πρὸς πολλὰς μυριάδας τῶν βαρβάρων διεκινδύ- νευσαν. Ὁ γὰρ τῆς Ἀσίας βασιλεὺς ἐλπίζων καὶ τὴν Εὐ- ρώπην δουλώσεσθαι ἔστειλε πεντήκοντα μυριάδας στρατιάν. Ἦγησάμενοι δέ, εἰ τήνδε τὴν πόλιν ἢ ἔκοῦσαν φίλην ποιήσαιντο ἢ ἄκουσαν κατα- στρέφαιτο, ῥαδίως τῶν πολλῶν Ἑλλήνων ἄρξειν, ἀπέβησαν εἰς Μαραθῶνα, νομίσαντες οὕτως ἂν ἐρημοτάτους εἶναι συμμά- χων τοὺς Ἕλληνας, εἰ ἔτι στασιαζούσης τῆς Ἑλλάδος τὸν κίνδυνον ποιήσαιντο. Ἔτι δ' αὐτοῖς ἐκ τῶν προτέρων ἔργων περὶ τῆς πόλεως τοιαύτη δόξα παρειστήκει, ὡς εἰ μὲν πρότερον ἐπ' ἄλλην πόλιν ἴασιν, ἐκείνοις καὶ Ἀθηναίοις πολεμήσουσι· προθύμως γὰρ τοῖς ἀδικουμένοις ἤξουσι βοηθή- σοντες.</p>	<p>Επειδὴ ἦταν καλοὶ (ευγενεῖς) ἐκ φύσεως καὶ εἴ- χαν κοινές ἀντιλήψεις πολλὰ καλὰ καὶ αξιοθαύμαστα ἔκαναν οἱ πρόγονοι τῶν νεκρῶν που κείτονται ἐδῶ καὶ οἱ ἀπόγονοι ἐκείνων ἀείμνηστα καὶ μεγάλα τρόπαια νίκης ἀφήσαν πίσω τους ἐξαιτίας τῆς ἀρετῆς τους. Γιατὶ μόνοι για ὅλη τὴν Ἑλλάδα μπήκαν σε κινδύνους ἐναντία σε πολλές δεκά- δες χιλιάδες βαρβάρων. Γιατὶ ὁ βασιλιάς τῆς Ἀσίας, ἐλπίζοντας να υπο- δουλώσει καὶ τὴν Ευρώπη, ἔστειλε στρατὸ πεντακοσίων χιλιάδων ἀνδρῶν. Κι ἐπειδὴ πίστεψαν ὅτι, ἀν αὐτὴν τὴν πόλη ἢ τὴν ἔκαναν φίλη με τὴ θέλησή τῆς ἢ τὴν υπέ- τασσαν χωρὶς τὴ θέλησή τῆς, εύκολα θα ἐξουσίαζαν καὶ τοὺς υπόλοιπους Ἑλ- ληνες, ἀποβιβάστηκαν στο Μαραθῶνα, ἐπειδὴ πίστεψαν με τὸν τρόπο αὐτὸ ὅτι οἱ Ἕλλη- νες θα ἦταν ἐντελῶς ἀβοήθητοι ἀπὸ συμμάχους, ἀν ἀποτολμούσαν τὴν ἐπίθεση, ἐνῶ ἀκόμα οἱ Ἕλληνες θα διαφωνούσαν. Ἀκόμα για τὴν πόλη ἀπὸ τὰ προηγούμενα ἔργα τῆς τέτοια ἐντύπωση εἶχαν σχηματίσει, ὅτι ἀν πρωτύτερα ἔκαναν ἐπίθεση ἐναντίον ἄλ- λης πόλης, θα πολεμούσαν ἐναντίον ἐκείνων καὶ τῶν Ἀθη- ναίων· γιατὶ θα ἔρχονταν με προθυμία να βοηθήσουν αὐτοὺς που ἀδικούνταν.</p>
--	---

Λυσίας, Ἐπιτάφιος τοῖς Κορινθίων βοηθοῖς 20-22 (διασκευῆ)

Ενότητα 16^η
Μεγαλόψυχη στάση

<p>Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος Στατεῖρα καὶ Ῥοδῶ καὶ Ῥωξάνη τῇ ἐμῇ γυναικί χαίρειν.</p> <p>Ἀντιταξάμενον ἡμῖν Δαρεῖον οὐκ ἠμυνάμεθα, εἰ μὴ τούναντίον, ἠὲ χόμην γὰρ ἐγὼ ζῶντα ὑπὸ τὰ ἐμὰ σκῆπτρα ἔχειν· ἐλαχίστως δὲ ἔχοντος ἐπὶ τῷ πνεύματι αὐτοῦ τοῦτον κατέλαβον ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἀναπνοῇ, ὄν ἐλεήσας τῇ ἐμαυτοῦ χλαμύδι περιέστειλα.</p> <p>Ἐπυθόμην δὲ παρ’ αὐτοῦ τι ἀκοῦσαι περὶ τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ.</p> <p>Ὁ δὲ μοι εἶπεν· «παρακαταθήκην ἔχε τὴν ἐμὴν θυγατέρα Ῥωξάνην καὶ συμβιώσει σοί». [...] Τοὺς μὲν αἰτίους τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ ἠμυνάμην ἀξιοπρεπῶς [...]</p> <p>Προσέταξα δὲ ἡρώων αὐτῷ γενέσθαι παρὰ τοὺς πατρῶους αὐτῷ ἥρωας· καὶ ὑμεῖς δὲ τῆς λύπης αὐτοῦ παύσασθε· ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς ἀποκαταστήσω εἰς τὰ ἴδια βασι- λεια [...]</p> <p>Κατὰ γοῦν τὰς διατάξεις Δαρεῖου Ῥωξάνην τὴν ἐμὴν γυναῖκα σύνθρονόν μου εἶναι βούλομαι, ἐὰν δὲ καὶ ὑμεῖς μοι συμπνεύσητε, προσκυνεῖσθαι αὐτὴν ὡς Ἀλεξάνδρου γυναῖκα βούλομαι καὶ κελεύω. Ἔρρωσθε.</p>	<p>Ὁ βασιλιάς Ἀλέξανδρος στη Στατεῖρα και στη Ῥοδῶ και στη Ρωξάνη τη γυναίκα του εύχεται να είναι καλά.</p> <p>Ἄν και ἀντιτάχτηκε σε μας ο Δαρεῖος δεν τον εκδικήθηκα, ἀλλὰ ἀντίθετα, γιατί εὐχόμουν να εἶναι ζωντανός κάτω ἀπὸ τὴν ἐξουσία μου· ἐνῶ ἴσα που ἀνέπνεε τον βρήκα στην τελευταία ἀναπνοή, κι ἐπειδὴ τον λυπήθηκα τον κάλυψα με τὴ χλα- μύδα μου.</p> <p>Ζήτησα να μάθω ἀπ’ αὐτόν κάτι για τὸ θάνατό του.</p> <p>Κι αὐτός μου εἶπε· «Ἐχε ὡς παρακαταθήκη τὴν κόρη μου Ρωξάνη και θα ζήσει μαζί σου» [...]</p> <p>Τιμῶρησα ὅπως ἀξίζε τους αἰτίους του θανάτου του [...]</p> <p>Διέταξα να κτιστεῖ ἡρώων ἀφιερωμένο σ’ αὐτόν κοντὰ στους πατρικούς του ἥρωες· και σεις σταματήστε τὸ θρήνο γι’ αὐτόν· γιατί ἐγὼ θα σας ἀποκαταστήσω στα ἀνάκτορά σας [...]</p> <p>Σύμφωνα λοιπὸν με τις ἐπιθυμίες του Δαρεῖου θέλω να εἶναι ἡ Ρωξάνη γυναῖκα μου και βασι- λισσα, ἀν και σεις συμφωνεῖτε μαζί μου, θέλω και διατάζω να προσκυνάτε αὐτὴν ὡς γυ- ναῖκα του Ἀλέξανδρου. Να εἰστε καλά στην υγεία σας.</p>
--	---

Ενότητα 17^η
Το πάθημα των ερωδιών

<p>Φίλτατοι δ' εἰσὶν οἱ ἐρωδιοὶ τοῖς ἀνθρώποις καὶ προσημαίνουσιν εὐδίαν τε καὶ χειμῶνα, μάλιστα πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος, ὅθεν ἂν μέλλη σφοδρότατος ἄνεμος πνεῖν, ἐπὶ τοῖς στήθεσι τὰς κεφαλὰς κατακλίνοντες. Ναύτης γοῦν οὐκ ἂν πότε ἐκὼν ἐρωδιὸν ἀποκτείνειεν, ἐπειδὴ πιστεύονται τοῖς ἀλιεῦσιν ἐν τῇ θαλάττῃ σημαίνειν ὅποσα τοῖς θηραταῖς ἐπὶ τῆς γῆς οἱ ἰέρακες.</p> <p>Φασὶ δ' αὐτούς, καὶ ἡνίκα μία τροφή πᾶσι ἦν τοῖς ὄρνέοις, πρώτους βορὰν ἐκ τῶν ὑδάτων εὐρεῖν, καὶ παρ' αὐτῶν τοὺς λοιποὺς πάντας ἐκδιδαχθῆναι· ἐπὶ δὲ τῇ τέχνῃ μεγαλαυχήσαντας</p> <p>καὶ οὐδ' αὐτὸν εἰπόντας ὑπὲρ νήξεως ἐρίζει δύ- νασθαί σφίσι τὸν Ποσειδῶνα</p> <p>τὴν ἐπιστήμην ἀποβαλεῖν τοῦ θεοῦ μηνίσαντος.</p>	<p>Οἱ ερωδιοὶ εἶναι πολὺ αγαπημένοι στους αν- θρώπους καὶ φανερώνουν ἀπὸ πρὶν καὶ τὸ καλοκαίρι καὶ τὸ χειμῶνα, κυρίως πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος ἀπὸ ὅπου ἐνδεχομένως πρόκειται νὰ πνεύσει πᾶρα πολὺ σφοδρὸς ἄνεμος γέροντας πρὸς τὰ κάτω τὰ κεφάλια τους. Ο ναύτης βέβαια δε θα σκότωνε ποτέ με τὴ θέ- λησὴ του ἕναν ερωδιό, ἐπειδὴ εἶναι κοινὴ πεποίθησι ὅτι προλέγουν στους ψαράδες ὅσα προλέγουν στους κυνηγούς τὰ γεράκια στην ξηρά.</p> <p>Λένε ἀκόμη γι' αὐτούς, κι ὅταν ἦταν μία ἡ τροφή για ὅλα τὰ πουλιά, πρῶτοι αὐτοὶ βρῆκαν τροφή ἀπὸ τὰ νερά, καὶ ὅτι ἀπ' αὐτοὺς διδάχτηκαν ὅλα τὰ υπόλοιπα πουλιά· ἐπειδὴ ὅμως περηφανεύτηκαν για τὸ εὖρημά τους καὶ ἐπειδὴ ἰσχυρίστηκαν για τὸ κολύμπι ὅτι οὐ- τε ὁ ἴδιος ὁ Ποσειδῶνας δεν μπορούσε νὰ συνα- γωνιστεῖ μαζί τους λένε ὅτι ἔχασαν τὴν ικανότητά τους αὐτὴ ἐπειδὴ ὁ θεὸς ὀργίστηκε.</p>
---	--

Παράφρασις τῶν τοῦ Διονυσίου Ἰξευτικῶν 2.9

Ενότητα 18η

Τα μειονεκτήματα του γραπτού λόγου σε σχέση με τον προφορικό

<p>Ἦγοῦμαι δ' οὐδὲ λόγους δίκαιον εἶναι καλεῖσθαι τοὺς γεγραμμένους ἀλλ' ὥσπερ εἶδωλα καὶ σχήματα καὶ μιμήματα λόγων, τὴν αὐτὴν περὶ αὐτῶν εἰκότως ἂν δόξα ἔχοιμεν, ἣνπερ καὶ περὶ τῶν χαλκῶν ἀνδριάντων καὶ λιθίνων ἀγαλμάτων καὶ γεγραμμένων ζῶων. Ὡσπερ γὰρ ταῦτα μιμήματα τῶν ἀληθινῶν σω- μάτων ἐστὶ, καὶ χρῆσιν οὐδεμίαν τῷ τῶν ἀνθρώπων βίῳ πα- ραδίδωσι, τὸν αὐτὸν τρόπον ὁ γεγραμμένος λόγος ἐκ βιβλίου μὲν θεωρούμενος ἔχει τινὰς ἐκπλήξεις, ἐπὶ δὲ τῶν καιρῶν ἀκίνητος ὦν οὐδεμίαν ὠφέλειαν τοῖς κεκτημένοις παραδίδω- σιν. Ἀλλ' ὥσπερ ἀνδριάντων καλῶν ἀληθινὰ σώμα- τα πολὺ χεῖρους τὰς εὐπρεπείας ἔχοντα πολλαπλασίους ἐπὶ τῶν ἔργων τὰς ὠφελείας παραδίδωσιν, οὕτω καὶ λόγος ὁ λεγόμενος ἔμψυχός ἐστι καὶ ζῆ καὶ τοῖς πράγμασιν ἔπεται, ὁ δὲ γεγραμμένος εἰκόνι λόγου τὴν φύσιν ὁμοίαν ἔχων ἀπάσης ἐνεργείας ἄμοιρος καθέστηκεν.</p>	<p>Νομίζω ὅτι δεν εἶναι δίκαιο οἱ γραφτοὶ λόγοι να ονομάζονται λόγοι, ἀλλὰ ὅπως ακριβῶς τα ομοιώματα καὶ τις εικό- νες καὶ τα ἀντίγραφα τῶν λόγων, θα μπορούσαμε να ἔχουμε τὴν ἴδια ἀντίληψη, τὴν ὁποία ακριβῶς ἔχουμε καὶ για τοὺς χάλκι- νοὺς ἀνδριάντες καὶ για τα λίθινα ἀγάλματα καὶ τα ζωγραφι- σμένα πλάσματα. Γιὰτί ὅπως ακριβῶς αὐτὰ εἶναι ἀντίγραφα τῶν ἀληθινῶν σωμάτων, καὶ καμιά χρησιμότητα δεν ἔχουν στὴν ἀνθρώ- πινη ζωὴ, κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο ὁ γραπτὸς λόγος ὅταν τὸν διαβάζει κανεὶς δυνατὰ μέσα ἀπὸ ἓνα βιβλίο προσφέρει κάποια (ἐπιφανειακὴ) ευχαρί- στηση ὁμῶς σε κρίσιμες περιστάσεις ἐπειδὴ εἶναι στα- τικὸς δεν προσφέρει καμιά ὠφέλεια σ' αὐτοὺς που τὸν κατέχουν. Ἀλλὰ ὅπως ακριβῶς τα ζωντανὰ σώματα ἀπέ- ναντι στους ἀνδριάντες, ἐνῶ ἔχουν πολὺ χειρότερη ἐξωτερικὴ ἐμφάνιση προσφέρουν πολλαπλάσιες ὠφέλειες ὅσον ἀφο- ρὰ τα ἔργα ἔτσι καὶ ὁ προφορικός λόγος ἔχει μέσα του ψυχὴ καὶ εἶναι ζωντανός καὶ παρακολουθεῖ τὴν πραγματικότητα, ἐνῶ ὁ γραπτὸς, ἐπειδὴ μοιάζει με εἶδωλο λόγου, δεν ἔχει καμιά σχέση με ὁποιαδήποτε ἐνέργεια.</p>
---	--

Ἀλκιδάμας, Περὶ Σοφιστῶν 15.27-28 (διασκευὴ)